

Inngangur

Nelson Annandale (føddur 15. juni 1876 í Edinburgh, deyður 10. apríl 1924 í Calcutta), var ein skotskur djóra-, skordjóra-, skriðdjóra-, paddu- og mannfrøðingur. Í 1904 fór Annandale til India at arbeiða á náttúrusøguligu deildini á the Indian Museum í Calcutta, har hann seinni gjørdist stjóri.

Korndalur uml. 1920

Áðrenn Annandale fór til India, ferðaðist hann víða, og vitjaði millum annað í Nólsoy (1899), haðani hann skrivaði hetta:

Í lítla dalinum Kongsdaal á oynni Nólsoy sæst enn farvegurin av grundunum til nakrar fáar smáar kroysur ella sethús millum bøin og eplavelturnar, sum hoyra til bygdina Eide. Ein av hesum toftunum, sum er heldur størri enn hinar, hóast hon ikki er størri enn eitt lítið sovikamar í einum nútímans húsum, er kend millum manna sum "Prinsessuhúsið". Tey siga, at í gomlum døgum búði ein skotsk kongsdóttir í húsunum. Hon var dóttir Jacobus, kongi av Skotlandi, og í loyndum giftist hon sveininum Eric, sum var komin til hov faðirs hennara úr einum øðrum landi. Við tíðini bar ikki til at halda hjúnabandið loyniligt, og hon, maðurin og nógvir fylgisveinar fóru avstað við skipi, sum endaði í Føroyum. Her hevði svartideyði nýliga herjað og vunnið á nólsoyingum. So hon fekk tænastrúfólki síni at byggja sær hús í Kongsdaali, har hon stutt eftir átti ein son. Sjálvt til Føroya elti pápin hana. Fyrsta sjónin, sum møtti honum, var lítli abbasonurin, sum spældi í sjóvarmálanum. Drongurin líktist mammu síni, og tá kongurinn sá hann, visti hann beinanvegin, at hetta var abbasonur hansara. Vakra og mansliga útsjóndin á dreinginum slóðaði fyri fyrigeving, og Jacobus kongur blíðkaðist og bønaði dótturina og mann hennara um at koma aftur til Skotlands við sær. Hetta vildu tey ikki,

og pápi hennara sigldi aftur til Skotlands uttan at hava tey við umborð. Drongurin, sum í føðingini hevði sameint faðir og dóttur, var dømdur til at elva til trupulleikar við einum øðrum monarki, tá hann doyði.

Tá kongurin var komin aftur til Skotlands, spældi abbasonurin aftur í fjøruni, har hann av óvart datt á knív sín og doyði; og tá tók Christian kongur av Danmark, sum hevði agg til prinsessuna, tí at hon var rómverskkatólisk, helvtina av oynni frá henni, við tað at hann gav helvtina av tí, sum hann tók, til ein aðalsmann í hovinum, og hevði helvtina eftir sjálvur. Umleið ein triðingur av Nólsoy er framvegis kongsjørð, og bretski konsulin í Havn hevur sagt mær, at søgan sigur, at helvtin av oynni varð tikin frá fyrrverandi eigaranum sum revsing fyri “papismu”. Hvør hesin eigarin veruliga var, veit eg ikki at siga, men fólkíð í oynni trýr fast uppá, at tað var dóttir James II kong av Skotlandi, tí í hansara tíð kann hon vera komin til Føroya, hóast hon ikki var kongsdóttir, og hóast jagstranin av rómverskkatolikkum gekk fyri seg fleiri ættarlið seinni.

Í øllum førum er tað so, at ávísar familjur, sum siga seg stava frá “prinsessuni”, eisini nú á døgum einans góðtaka úrvaldar hjúnafelagar. Halda tey ikki uppá at vera eftirkomarar hjá skotsku kongunum? Av hesi orsök sigst, at fólkíð á hesi lítlu oyggj, sum neyvan hevur fleiri enn tveyhundrað íbúgvar, inntil nýliga hava ilskast, um nakar sonur teirra fann sær brúður uttan fyri oynna. Ein kvinna, sum als ikki er gomul, segði mær, at hon í roynd og veru var blivin útihýst í Nólsoy, fyrstu ferð maður hennara, ein nólsoyingur, tók hana heim við, av tí at hon var fødd í Streymoy.

Sagt verður, at innannøringin, sum hevur staðist av hesi útihýsing, hevur havt við sær nógv deyv og andveik børn, men eg havi nýliga spurt meg fyri, og mær vitandi eru hagtølini ov avmarkað til at loyva nøkrum sjálvklókum uppáhaldi hesum viðvíkjandi. Í dag eru tvey andveik fólk í oynni, men hóast hetta gevur eitt miðaltal upp á næstan eitt prosent, er tað væl møguligt, at eitt so lítið tal, sama hvat prosenttal tað umboðar, einans er tilvildarligt, og tað kundi verið at kalla tað sama, um íbúgvarnir vóru tveytúsund ella tjúgu í tali. Samanumtikið er tað meira enn sannlíkt, at allir íbúgvarnir á øllum oyggjunum onkursvegna eru innannøraðir, men eg finni eingi prógv um, at teir av tí sama eru moralskt, andliga ella kropsliga avskeplaðir, uttan tað at tað er ógvuliga sannlíkt, at innannøringin hevur havt við sær eina ávísa minking í vakstrarlagnum, hóast hetta staðfesta eyðkennið kann hava aðrar frágreiðingar.

Summi siga tað, at fylgisveinarnir hjá “skotsku kongsdóttirini” ikki vórðu verandi í Nólsoy, sum einans varð bygd av børnum hennara, men at í øllum førum summi teirra fluttu haðani til Suðuroyar. Fleiri hava lagt til merkis, at fólkíð á seinnu nevndu oynni í miðal eru styttri og myrkari enn tey á hinum oyggjunum, og nýggjar vísindaligar kanningar hava staðfest hesar eygleiðingar.

Brotið er umsett úr:

Annandale, Nelson (1905): The Faroes and Iceland: Studies in island life. Oxford: Clarendon Press.